

2. Карнак А. Новые компьютерные технологии и концепция музыкального творчества [Электронный ресурс] : / А. Карнак // Звукорежиссер. – 2005. – № 7. – Режим доступа до журн. :

<http://rus.625-net.ru/audioproducer/2005/07/newteh.htm>

3. Лебедев С. Н. Русская книга о Finale / С. Н. Лебедев, П. Ю. Трубинов. – СПб. : Композитор – Санкт-Петербург, 2003. – 208 с.

4. Медведев Е. В. Cubase SX для музыкантов / Е. В. Медведев, В. А. Трусова. – СПб. : БХВ-Петербург, 2003. – 640 с.

5. Федоров А. MIDI в деталях. Введение [Электронный ресурс] : / А. Федоров // Музыкальное Оборудование. – 2003. – № 4. – Режим доступа до журн. :

http://fdstar.com/2008/01/05/MIDI_v_detalyah_vvedenie.html.

6. Харуто А. В. Музыкальная информатика : Теоретические основы : Учебное пособие / А. В. Харуто. – М. : Издательство ЛКИ, 2009. — 400 с.

7. Яковенко Л. П. Інформаційні технології в музичній освіті : (матеріали інтернет-конференції «Соціум. Наука. Культура») [Електронний ресурс] / Л.П. Яковенко // Режим доступа до журн. :

<http://intkonf.org/k-ped-n-yakovenko-lp-informatsiyi-tehnologiyi-v-muzichny-osviti/>.

РЕЗЮМЕ

С. П. Зуев. Внедрение компьютерных технологий в музыкальное образование.

В статье изложено содержание рабочей программы авторского курса «Музыкальные компьютерные технологии», включенного в 2009 году в учебный план подготовки специалиста (7.010103 «Педагогика и методика среднего образования. Музыка») на факультете искусств Сумского государственного педагогического университета им. А. С. Макаренко. Программа экспонирует современные компьютерные технологии для работы с музыкальной информацией.

Ключевые слова: музыкальные компьютерные технологии, звуковая плата, цифровой звук, звуковой редактор, нелинейный монтаж, MIDI-технология, секвенсер, нотный редактор.

SUMMARY

S. Zuyev. Introduction computer technology in music formation.

The article states contents of the author's course «Music computer technologies», comprised of 2009 in curriculum of preparing the specialist (7.010103 «Pedagogika and methods of the secondary education. The Music») on faculty art of Sumy State Pedagogical University. The Program includes modern computer technologies for work with music information.

Key words: music computer technologies, sound card, digital sound, audio editor, nonlinear montage, MIDI technology, sequencer, music notation software.

УДК 37.013.42 (083)

О. О. Клочко

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ПРОФІЛАКТИКА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено аналіз провідних міжнародних документів, основних законодавчих актів міністерств і відомств України (освіти і науки; охорони здоров'я; у справах сім'ї, молоді та спорту) щодо проблеми запобігання та профілактики адиктивної поведінки дітей та молоді. Обґрунтовано необхідності підготовки

соціальних педагогів основам соціально-правового захисту молоді адиктивної поведінки.

Ключові слова: профілактика, адиктивна поведінка, наркоманія, алкоголізм, тютюнопаління, ігроманія, Інтернет-залежність, соціально-педагогічна діяльність, соціально-правовий захист.

Постановка проблеми. Сучасне українське суспільство приділяє велику увагу різким темпам поширення різних проявів адиктивності в дитячому та підлітковому середовищах (вживання алкоголю, наркоманія, ігроманія тощо).

Стратегічного значення у контексті протидії поширенню адиктивної поведінки серед підростаючого покоління прогресивна українська спільнота надає питанням її профілактики як системі комплексних державних і громадських, соціально-економічних і медико-санітарних, психолого-педагогічних і психологічних заходів з кінцевою метою попередження захворювання [4, 110].

Відзначимо, що головні зусилля щодо профілактики адиктивної поведінки підростаючого покоління покладені саме на педагогічні колективи загальноосвітніх закладів. Провідними спеціалістами щодо роботи із зазначеною категорією, на нашу думку, мають стати соціальні педагоги освітніх закладів.

З одного боку, ці фахівці професійно покликані виконувати посередницьку функцію між освітньою установою та іншими соціально орієнтованими установами. З другого боку, вони безпосередньо працюють у тісному контакті з дітьми «групи ризику», дітьми з адиктивними проявами у поведінці, їхніми батьками. Така ситуація обумовлена тим, що спеціалісти мають відповідні знання фахового ґатунку з проблем підліткових криз, наркоманії, комп'ютерної залежності тощо, а також проведення й організації дозвілля. Саме тому соціальні педагоги, як представники інтересів окремої дитини та навчального закладу в цілому, спроможні розбудувувати ефективну співпрацю з установами, метою яких є організація планомірної, комплексної роботи щодо формування здорового способу життя, профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, у тому числі і подолання адиктивності у поведінці.

Практична діяльність соціального педагога щодо профілактики адиктивної поведінки учнів має будуватися за кількома рівнями співпраці. Перший рівень співпраці – внутрішньошкільний. Це робота із практичним психологом, медичним персоналом, класними керівниками, адміністрацією

школи. Другий рівень співпраці – позашкільний. Робота за цим напрямом співпраці передбачає налагодження тісних взаємозв'язків з органами внутрішніх справ (дільничними інспекторами міліції, спеціалістами кримінальної міліції у справах дітей та ін.), медичними закладами (наркодиспансерами, медичним персоналом освітніх закладів), батьками (батьківські комітети, робота з конкретною сім'єю), різними громадськими установами та соціальними службами. Саме зазначений обсяг роботи створює оптимальні умови для здійснення ефективної профілактичної роботи щодо попередження та усунення адиктивності у школярів.

Активне використання різних технологій щодо профілактики адиктивної поведінки неможливе без знання і дотримання нормативно-правових документів з подолання зазначеної проблеми. Однак, як свідчить сучасна практика, не розробленою залишається методика підготовки майбутніх соціальних педагогів до розв'язання, засвоєння нормативно-правової бази. Водночас практична реалізація основних положень нормативних актів становить основу для ефективної профілактичної роботи соціального педагога зі школярами. Отже, вищезазначене і становить протиріччя нашого дослідження. Перш ніж будувати конкретну роботу щодо профілактики адиктивної поведінки учнів, соціальні педагоги повинні оволодіти основами законодавства України стосовно попередження різних форм прояву адиктивності підлітків та молоді, а також реалізувати нормативні документи на практиці.

Здійснений нами аналіз науково-педагогічної, соціально-педагогічної, психологічної літератури дозволив установити, що на сьогодні в Україні вже існує досить ґрунтовна теоретична та практична база соціально-правового захисту у структурі роботи соціального педагога в школі. У свою чергу, основою соціально-правової діяльності, на нашу думку, є досконале знання та оволодіння основними нормативно-правовими документами з найгостріших сучасних молодіжних проблем (у нашому випадку – адиктивної поведінки). Однак у сучасній науковій думці недостатньо приділено уваги дослідженню українського законодавства стосовно запобігання, профілактики та лікування основних форм адиктивності учнівської молоді, недостатньо систематизована база українського законодавства щодо визначення і подолання проблем адиктивності у підростаючого покоління.

Аналіз актуальних досліджень. Вивчення основних джерел щодо

окресленої проблеми дозволило встановити, що у розвиток системи соціально-правового захисту населення вагомий внесок зробили В. А. Скуратівський і О. М. Палій. Науковці висвітлюють питання, пов'язані з характеристикою системи соціального захисту. Дослідники зосереджують основну увагу на особливостях системи соціального захисту в Україні, а також на проблемах сучасного соціального захисту пільгових категорій населення в розвинених країнах світу. Автори звертають увагу на питання соціального нормування також у контексті профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі.

Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді у сучасній Україні виділяють О. М. Полякова, Г. В. Приходько, Ю. В. Сапарай. У своїх наукових працях дослідниці висвітлюють особливості становлення, реалізації й оптимізації системи ювенального законодавства, здійснюють теоретичний і практичний аналіз сьогоденного стану та перспектив соціального захисту пільгових категорій населення [1].

Питаннями підготовки соціальних педагогів до соціально-правової роботи (а саме профілактики різних форм адиктивної поведінки учнів) займалася І. М. Ковчина. Спільно з А. Й. Капською дослідниця відзначає, що в умовах становлення школи як відкритої соціально-педагогічної системи головне місце щодо профілактики наркоманії (як однієї з форм адиктивності) належить соціальним педагогам. Саме зазначені спеціалісти мають володіти основними навичками соціально-педагогічної роботи з дітьми, схильними до адиктивної поведінки. Водночас важливою залишається розробка методичних рекомендацій, що дозволить соціальним педагогам ефективно реалізувати головні аспекти українського законодавства з визначеної проблеми [2].

На особливу увагу заслуговує вивчення досліджень О.І. Олексієнка з питань поширення наркоманії та ВІЛ/СНІД серед української молоді. Автор наголошує на важливості практичної реалізації в установах соціально-педагогічного спрямування основних законів та постанов щодо запобігання поширенню наркоманії та ВІЛ-інфекції серед молоді [4].

Отже, актуальним для процесу підготовки соціальних педагогів стає досвід аналізу українського законодавства відносно запобігання темпам поширення і профілактики наркоманії (оскільки саме такій формі адикцій приділяється найбільша увага).

Формулювання цілей. Під час дослідження окресленої вище проблеми перед нами були поставлені такі завдання: здійснити аналіз провідних міжнародних документів, основних законодавчих актів міністерств і відомств України (освіти і науки; охорони здоров'я; у справах сім'ї, молоді та спорту) щодо проблеми запобігання та профілактики адиктивної поведінки дітей та молоді.

Виклад основного матеріалу. Профілактика адиктивної поведінки, у тому числі вживання наркотиків, як складова соціально-правового захисту дитинства, є важливим завданням міжнародної прогресивної спільноти. Про це свідчить Конвенція ООН про права дитини: «Держави-учасниці приймають усі необхідні засоби, у тому разі законодавчі, адміністративні і соціальні заходи, а також заходи у сфері освіти з тим, щоб захистити дітей від незаконного вживання наркотичних та психотропних речовин...» (ст. 33) [3].

Стрімке поширення адиктивних проявів у сучасному світі, як одна із загроз безпечного дитинства, зумовило прийняття у 2002 р. Генеральною асамблеєю ООН Декларації та плану дій «Світ, сприятливий для дітей». Декларація головними завданнями щодо формування здорового способу життя у дітей та профілактики адиктивності визначає такі:

1) розробку та здійснення національних стратегій і програм розвитку дітей у ранньому віці з метою забезпечення активного фізичного, соціального, емоційного, духовного та інтелектуального розвитку дітей;

2) сприяння фізичному, психічному та емоційному здоров'ю дітей та підлітків засобами гри, спорту, дозвілля, художнього та культурного самовираження;

3) розвиток та здійснення стратегій і програм для дітей та підлітків, спрямованих на попередження використання наркотичних засобів, психотропних речовин та інгалянтів, окрім як у медичних цілях, і на зменшення негативних наслідків зловживання ними.

Відповідно згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2006 р. була прийнята Концепція загальнодержавної програми «Національний план дій України щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на 2006 – 2010 рр. Провідними завданнями Національного плану щодо профілактики негативних явищ у дитячому середовищі є:

- активізація формування у дітей здорового способу життя;
- забезпечення залучення дітей до фізичної культури і спорту;

- поліпшення стану дитячого відпочинку та оздоровлення.

Здійснення профілактики адиктивної поведінки, зокрема і у дитячому середовищі, визначається важливим завданням державної соціальної політики. Так, різними міністерствами та відомствами реалізуються ряд законів стосовно подолання різних проявів адиктивної поведінки. Наприклад, Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними» [6] передбачає комплекс заходів з подолання поширення наркоманії. Зазначений Закон визначає заходи протидії незаконному обігу та протидії незаконному вживанню наркотичних речовин, психотропних речовин і прекурсорів. Однак у документі чітко не визначається, що це має бути за комплекс заходів і хто має бути відповідальним за здійснення цієї роботи.

На підтвердження тези про профілактику адиктивної поведінки слугує також Закон України «Про охорону дитинства». Стаття 3 (п. 2) Закону спрямована на захист дітей шляхом проведення державної політики, спрямованої на реалізацію цільових програм з охорони дитинства. У ст. 33 зазначається, що діти мають право на безоплатне забезпечення необхідними для лікування будь-якого наявного у них захворювання засобами особистої профілактики та на психосоціальну підтримку. Особлива увага звертається на організацію профілактичної роботи з дітьми, хворими на наркоманію [8]. Однак у Законі конкретно не визначено, які спеціалісти мають здійснювати таку роботу. Ми зауважуємо, що діяльність з організації профілактичної та психосоціальної роботи повинні здійснювати соціальні педагоги в системі комплексної взаємодії з іншими спеціалістами (психологи, психотерапевти, лікарі, а також з батьками та ін.). Тому важливим залишається здійснення підготовки соціальних педагогів до такої діяльності.

У свою чергу, Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» у ст. 4 зазначає, що одним із принципів охорони здоров'я є профілактичний характер, комплексний соціальний, екологічний та медичний підходи до охорони здоров'я. Закон висвітлює засади зміцнення та охорони здоров'я дітей і підлітків, а саме:

- державне забезпечення розвитку широкої мережі дитячих садків, шкіл-інтернатів, оздоровниць, таборів відпочинку та інших дитячих закладів;
- державне забезпечення дітям, які перебувають на вихованні в

дитячих закладах і навчаються в школах, необхідних умов для збереження і зміцнення здоров'я та гігієнічного виховання (ст. 59);

- державне забезпечення спеціальних заходів профілактики та лікування соціально небезпечних захворювань, до яких віднесено і наркоманію (ст. 52) [5].

Водночас, профілактика адиктивної поведінки учнівської молоді визначена як одне з виховних завдань освітньої системи. На підтвердження цього слугують ряд освітніх нормативно-правових актів:

- Закон України «Про освіту»;
- Указ Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти у XXI ст.» тощо.

Закон України «Про освіту» визначає, що соціально-педагогічний патронаж у системі освіти покликаний сприяти взаємодії закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні дітей, їх адаптації до соціального середовища... (ст. 22). У ст. 37 зазначено, що для дітей та підлітків, які потребують особливих умов виховання, створюються загальноосвітні школи і професійно-технічні училища соціальної реабілітації [7].

Пріоритетним завданням системи освіти, що визначено в Указі Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти у XXI ст.», є виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної і суспільної цінності. Виконання зазначеного завдання дозволить істотно знизити захворюваність дітей, підлітків, молоді та інших категорій населення, підвищити рівень профілактичної роботи, стимулювати у людей різного віку прагнення до здорового способу життя, зменшити вплив шкідливих звичок на здоров'я дітей та молоді [12]. Під шкідливими звичками в учнівському середовищі ми маємо на увазі тютюнопаління, алкоголізм, наркоманію, токсикоманію, комп'ютерну залежність.

Вагомий внесок у справу профілактики різних проявів адиктивної поведінки зробило Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту шляхом реалізації соціально орієнтованих законів та підзаконних актів.

На підтвердження цього слугує Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». У ст. 1 чинного Закону визначається соціальна профілактика як робота, спрямована на попередження аморальної, протиправної, іншої асоціальної поведінки дітей та молоді, виявлення

будь-якого негативного впливу на життя і здоров'я дітей та молоді та запобігання такому впливу.

Закон указує на обов'язковість соціально-профілактичної роботи щодо попередження поширення різних форм адиктивної поведінки. Така робота визначається ним через систему заходів щодо запобігання негативним явищам та їх подолання, яка ґрунтується на принципах додержання і захисту прав людини, індивідуального підходу, конфіденційності (ст. 5).

Ст. 7 чинного Закону вказує на основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю:

- розробка та реалізація державних, галузевих, регіональних програм соціального становлення і соціальної підтримки дітей та молоді;
- створення сприятливих умов для гармонійного розвитку дітей та молоді, задоволення потреб у добровільному виборі виду діяльності, не забороненому законодавством, активної участі у творчій, культурологічній, спортивній і оздоровчій діяльності;
- здійснення соціально-профілактичної роботи щодо запобігання негативним явищам та подолання таких наслідків.

Ст. 9 указує, що соціальний супровід дітей та молоді передбачає здійснення системи заходів, спрямованих на подолання різних видів залежностей, які завдають шкоди психічному і фізичному здоров'ю дітей та молоді.

Ст. 10 Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» зазначає, що соціальна профілактика серед дітей та молоді передбачає:

- системний облік і догляд за дітьми та молоддю, які виявили схильність до асоціальної поведінки;
- інформаційно-просвітницьку, пропагандистську та агітаційну роботу серед дітей та молоді за місцем проживання, навчання або роботи.

Також Закон декларує необхідність медико-соціальної реабілітації неповнолітніх, які зловживають алкоголем, наркотиками і які за станом здоров'я не можуть бути направлені до шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації (ст. 11) [10].

Закон України «Про сприяння соціальному становленню і розвитку молоді в Україні» у ст. 12 указує на те, що державні органи охорони здоров'я забезпечують розвиток мережі медико-лікувальних установ наркологічного профілю, які б подавали молоді необхідну безплатну

допомогу, разом з органами державної виконавчої влади з питань освіти, культури та іншими розробляють програми та заходи щодо профілактики серед молоді пияцтва, наркоманії, токсикоманії, а також популяризації та утвердження здорового способу життя [11].

Відзначимо, що обґрунтування надання соціальних послуг учнівській молоді щодо визначеної проблеми знаходимо в Законі України «Про соціальні послуги». Так, ст. 5 указує, що соціально-педагогічні послуги – це виявлення та сприяння розвитку різноманітних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація індивідуального навчального, виховного і корекційного процесів, дозвілля, спортивно-оздоровчої, технічної та художньої діяльності тощо, а також залучення до роботи різноманітних закладів, громадських організацій, зацікавлених осіб. Соціально-медичні послуги – консультації щодо запобіганню виникнення та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, працетерапія [9].

Висновки. Таким чином, здійснений нами аналіз низки законодавчих актів дозволив сформулювати такі висновки.

Сучасне українське законодавство характеризується відсутністю єдиного підходу до розв'язання проблеми адиктивної поведінки учнівської молоді. У проаналізованих нами документах відсутній єдиний комплексний профілактичний вплив на всі форми прояву адиктивності (тютюнопаління, алкоголізм, наркоманія, токсикоманія як хімічні адикції, поряд з тим комп'ютерна та ігрова залежність як нехімічні адикції). Найближчою законодавчою перспективою повинна стати розробка, громадське обговорення, прийняття пакета нормативно-правових актів щодо проблем поширення, профілактики, комплексного лікування та реабілітації всіх форм адиктивної поведінки молоді.

Одним із головних результатів роботи над документами стало визначення провідних завдань професійної діяльності соціального педагога з адиктивними учнями, зокрема:

1) вилучення школярів із несприятливих умов соціалізації; подолання негативних наслідків соціалізації;

2) створення оптимальних умов для організації дозвілля з метою обрання дітьми та підлітками альтернативи вживанню наркотичних

речовин і засобів, токсикантів, пияцтва, комп'ютерних ігор тощо.

Сучасна практика доводить, що в системі підготовки майбутніх соціальних педагогів методично нерозробленими залишаються питання щодо соціально-правового захисту дітей та молоді з різними формами адиктивної поведінки.

В опрацьованих нами законодавчих актах велика увага приділяється профілактиці негативних явищ у молодіжному середовищі, а також пропаганді здорового способу життя. Звідси ми виокремлюємо, як правило, хімічні адикції.

У розділах, статтях та пунктах різних законів, що стосуються організації дозвілля, ми визначаємо організацію конкретної профілактичної діяльності з подолання нехімічних адикцій (вилучення учнів із залів комп'ютерних клубів, організація їхнього дозвілля тощо).

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді в сучасній Україні : [навч. посіб.] / [О. М. Полякова, Г. В. Приходько, Ю. В. Сапарай] ; за ред. О. М. Полякової. – Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. – 252 с.
2. Ковчина І. М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи : [навч. посіб.] / І. М. Ковчина. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 345 с.
3. Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс] : [міжнародний документ від 20.11.1989]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=995_021.
4. Нагорна А. М. Профілактика наркоманії серед підлітків : [навч. посіб. [для студентів вищих навч. закладів] / А. М. Нагорна, В. В. Беспалько. – Кам'янець-Подільський : Абетка – НОВА, 2001. – 168 с.
5. Україна. Верховна Рада. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон від 19.11.1992 р. № 2801.
6. Україна. Верховна Рада. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними : Закон від 15.02.1995 р. № 62/95.
7. Україна. Верховна Рада. Про освіту : Закон від 23.03.1996 р. № 100/96.
8. Україна. Верховна Рада. Про охорону дитинства : Закон від 26.04. 2001 р. № 2402-III.
9. Україна. Верховна Рада. Про соціальні послуги : Закон від 19.06.2003 р. № 966-IV.
10. Україна. Верховна Рада. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю : Закон від 21.06.2001 р. № 2558-III.
11. Україна. Верховна Рада. Про сприяння соціальному становленню і розвитку молоді в Україні : Закон від 05.02.1993 р. № 2998-XII.
12. Україна. Президент (2002. – Л. Кучма). Про національну доктрину розвитку освіти у XXI ст. : Указ від 17.04.2002 р. № 347.

РЕЗЮМЕ

А. А. Ключко. Профілактика адиктивного поведіння учеників: нормативно-правовий аспект.

В статтє совершен анализ основополагающих документов, международных основных законодательных актов министерств и ведомств Украины (образования и

науки; охраны здоровья; по делам семьи, молодежи и спорта) по проблеме предотвращения и профилактики адиктивного поведения детей и молодежи. Обосновано необходимость подготовки социальных педагогов основам социально-правовой защиты молодежи адиктивного поведения.

Ключевые слова: профилактика, адиктивное поведение, наркомания, алкоголизм, табакокурение, игромания, Интернет-зависимость, социально-педагогическая деятельность, социально-правовая защита.

SUMMARY

O. Klochko. The prophylaxis of addictive behavior of pupils: the normatively and lawful aspect.

In the article the analysis of leading international documents, basic legislative acts of ministries and departments of Ukraine (educations and sciences; health protection; in matters of family, young people and sport), is carried out in relation to the problem of prevention and prophylaxis of addictive behavior of children and young people. Marked on the necessity of preparation of social teachers bases of socially legal defense of young people of addictive behavior.

Key words: prophylaxis, addictive behavior, drug addiction, alcoholism, smoking, internet addiction, socially pedagogical activity, socially legal defense.

УДК 371.3

О. В. Кобилянський

Вінницький національний
технічний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано особливості викладання дисциплін циклу «Безпека життєдіяльності» за освітньо-професійною програмою підготовки фахівців економічного спрямування у вищих навчальних закладах. Розглянуто практичні аспекти вивчення цих дисциплін у процесі професійної діяльності.

Ключові слова: безпека життєдіяльності, охорона праці, структура предмета, практична підготовка, компетентність.

Постановка проблеми. В умовах утвердження ринкових відносин особливого значення набуває відповідність виробничого персоналу за кваліфікацією перспективам подальшого розвитку. Забезпечення гнучкості виробництва вимагає підготовки працівників, здатних швидко адаптуватися до нових умов виробництва на різних ділянках виробництва. Мобільність персоналу прямо пов'язана з рівнем освіти та фундаментальною спеціальною підготовкою. З огляду на те, що нинішня система професійної підготовки менеджерів вищими навчальними закладами в Україні значною мірою не відповідає вимогам підприємств, які функціонують у ринковій економіці, дослідження проблеми підготовки кваліфікованих працівників цього профілю є цілком обґрунтованим та доцільним.